

Säkerhet i vägtunnlar

Sammanfattning

Utskottet behandlar i betänkandet regeringens proposition 2005/06:168 Säkerhet i vägtunnlar. Förslaget innebär att minimikrav ställs för säkerheten i vägtunnlar genom att en ny lag införs om säkerhet i vägtunnlar som är längre än 500 meter. Vidare föreslås att tunnelhållare vid trafikövervakning i tunnlar skall vara undantagna från tillståndsplikten för allmän kameraövervakning. Propositionen innehåller också ett förslag till ändring i väglagen (1971:948), av redaktionell karaktär. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag.

Utskottet anser det viktigt att transportsystemet anpassas till det långsiktiga målet att ingen skall dödas eller allvarligt skadas i trafikolyckor. Utskottet välkomnar därför att gemensamma minimikrav införs för säkerheten i längre vägtunnlar inom Europeiska unionen. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att riksdagen antar regeringens lagförslag.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	6
Säkerhet i vägtunnlar	6
Propositionen	6
Utskottets ställningstagande	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Propositionen	9
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Säkerhet i vägtunnlar

Riksdagen antar regeringens förslag till

- a. lag om säkerhet i vägtunnlar,
- b. lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning,
- c. lag om ändring i väglagen (1971:948).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:168.

Stockholm den 27 april 2006

På trafikutskottets vägnar

Claes Roxbergh

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Roxbergh (mp), Carina Moberg (s), Elizabeth Nyström (m), Jarl Lander (s), Erling Bager (fp), Hans Stenberg (s), Krister Örnfjäder (s), Johnny Gylling (kd), Peter Pedersen (v), Claes-Göran Brandin (s), Jan-Evert Rådström (m), Monica Green (s), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m), Karin Svensson Smith (-) och Börje Vestlund (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Efter bl.a. ett antal allvarliga tunnelolyckor i Alperna har Europaparlamentet och rådet den 29 april 2004 antagit direktiv 2004/54/EG om minimikrav för säkerhet i tunnlar som ingår i det transeuropeiska nätverket. Inom Näringsdepartementet har mot denna bakgrund utarbetats departementspromemorian Säkerhet i vägtunnlar (Ds 2005:18). Promemorian har remissbehandlats.

Regeringen har därefter utarbetat en lagrådsremiss över lagförslagen om en ny lag om säkerhet i vägtunnlar och lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning. Lagrådet har lämnat vissa synpunkter på ärendet som regeringen följt och därutöver gjort vissa redaktionella ändringar i lagförslagen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en lag om säkerhet i vägtunnlar. Lagen skall gälla alla tunnlar som är längre än 500 meter. På tunnlar utanför det transeuropeiska vägnätet skall dock lagen gälla endast tunnlar som projekteras efter ikraftträdandet.

Tunnlar skall uppfylla vissa föreskrivna säkerhetskrav. Varje tunnel skall lyda under en tunnelmyndighet, som skall vara tillsynsmyndighet. För varje tunnel som är under projektering, under byggande eller i drift skall det finnas en tunnelhållare som ansvarar för tunneln. Tunnelhållaren skall utse en säkerhetssamordnare som skall agera självständigt från tunnelhållaren och ha ansvar för samordningen av förebyggande åtgärder och säkerhetsåtgärder. Tunnelhållaren skall också upprätta en säkerhetsdokumentation som skall hållas uppdaterad.

En tunnel får öppnas för allmän trafik endast efter tunnelmyndighetens godkännande. Godkännande skall lämnas om säkerhetskraven är uppfyllda och tunnelhållaren fullgjort sina övriga skyldigheter. Godkännande krävs också efter större byggnadstekniska eller driftsmässiga förändringar.

Tunnelhållaren skall se till att det sker regelbundna kontroller av tunnlar i drift i fråga om säkerhetskraven. Tunnelhållaren, den kommunala organisationen för räddningstjänst och polismyndigheten skall årligen, i samarbete med säkerhetssamordnaren, genomföra gemensamma räddningsövningar i tunnlar som är i drift.

Vidare föreslås att tunnelhållare vid trafikövervakning i tunnlar skall vara undantagna från tillståndsplikten för allmän kameraövervakning.

Propositionen innehåller också ett förslag till ändring i väglagen (1971:948), av redaktionell karaktär.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2006.

Utskottets överväganden

Säkerhet i vägtunnlar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser det viktigt att transportsystemet anpassas till det långsiktiga målet att ingen dödas eller skadas allvarligt till följd av trafikolyckor. Utskottet välkomnar därför att gemensamma minimikrav ställs på trafiksäkerheten för längre vägtunnlar inom EU. Riksdagen bör därför anta regeringens lagförslag.

Propositionen

Regeringen föreslår att EG-direktiv 2004/54/EG om minimikrav för säkerhet i tunnlar som ingår i det transeuropeiska nätverket i övergripande delar skall genomföras genom en ny lag om säkerhet i vägtunnlar. Genom bemyndiganden i lagen skall mer detaljerade föreskrifter meddelas i förordning och på myndighetsnivå. Lagen skall gälla parallellt med annan tillämplig lagstiftning. Lagen skall gälla säkerhet för trafikanter i sådana vägtunnlar som är längre än 500 meter.

Enligt regeringens lagförslag skall en tunnel uppfylla en rad föreskrivna säkerhetskrav vad gäller bl.a. utrymningsvägar och nödutgångar, tillträde för räddningspersonal, nödfickor, brandmotstånd, belysning, ventilation, räddningsstationer, vägmärken, skyltar och information, övervakningssystem, utrustning för stängning av tunneln, kommunikationssystem och brandsäker utrustning.

Av propositionens förslag framgår vidare att det inte skall krävas tillstånd enligt lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning för trafikövervakning i vägtunnlar.

För varje tunnel skall det finnas en administrativ myndighet, tunnelmyndighet, som bestäms av regeringen. Myndigheten skall utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av denna.

Regeringen föreslår att för varje tunnel som projekteras, byggs eller är i drift skall det finnas en tunnelhållare som ansvarar för driften av tunneln under det berörda stadiet. Tunnelhållaren skall bl.a. sammanställa en säkerhetsdokumentation för tunneln och hålla den uppdaterad, upprätta planer för organisationen och driften av tunneln, fastställa förfaranden för stängning av tunneln i en nödsituation och upprätta rapporter över olyckor och allvarliga olyckstillbud i tunneln.

Vidare anges att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall få meddela närmare föreskrifter om upprättandet av och innehållet i säkerhetsdokumentationen. Tunnelhållaren skall utse en säkerhetssamordnare, som skall medverka i frågor som rör tunnelsäkerheten. Arbetet med att bygga en tunnel skall inte få påbörjas förrän tunnelhållaren har sammanställt föreskriven säkerhetsdokumentation och skickat säkerhetsdokumentationen och säkerhetssamordnarens yttrande över denna till tunnelmyndigheten.

För att en tunnel skall få tas i bruk för allmän trafik för första gången, eller på nytt efter betydande byggnadstekniska eller driftsmässiga förändringar, skall det krävas godkännande från tunnelmyndigheten. Ett sådant godkännande får lämnas endast om tunneln uppfyller lagens säkerhetskrav och tunnelhållaren fullgjort sina övriga skyldigheter enligt lagen.

Tunnelhållaren skall se till att det genomförs regelbundna kontroller av en tunnel som är i drift. Kontroller skall ske minst vart sjätte år och omfatta alla säkerhetskrav. Tunnelhållaren skall, tillsammans med den kommunala organisationen för räddningstjänst och polismyndigheten, i samarbete med säkerhetssamordnaren, årligen genomföra gemensamma övningar i räddningsinsatser i en tunnel som är i drift.

Lagarna skall träda i kraft den 1 juli 2006.

På det transeuropeiska vägnätet skall lagen om säkerhet i vägtunnlar gälla alla tunnlar som är under projektering, under byggande eller i drift. På andra vägar skall lagen gälla tunnlar som projekteras efter lagens ikraftträdande. Av propositionen framgår att för närvarande finns det ingen vägtunnel i Sverige som omfattas av direktivet. Däremot kommer Götaleden med en tunnel på 1 600 meter, som för närvarande anläggs i Göteborg, att omfattas av regleringen.

Utskottets ställningstagande

Det långsiktiga målet för trafiksäkerheten är att ingen skall dödas eller skadas allvarligt till följd av trafikolyckor. Transportsystemets utformning och funktion skall anpassas till de krav som följer av detta. Erfarenheter från ett antal tragiska tunnelolyckor i vår omvärld har visat att särskilda krav måste ställas på trafiksäkerheten i längre tunnlar. I en tunnelolycka i Mont Blanc år 1999 miste 39 personer livet. Därefter inträffade år 2001 en olycka i Sankt Gotthards-tunneln i Schweiz där två lastbilar krockade, vilket förorsakade en explosionsartad brand i tunneln som innebar att 14 personer miste livet. Utredningar från båda dessa olyckor visade på en rad brister i bl.a. tunnelkonstruktion och räddningstjänst.

Utskottet välkomnar mot denna bakgrund det samarbete som skett inom EU och som resulterat i ett direktiv om gemensamma minimikrav för säkerheten i längre vägtunnlar. Utskottet konstaterar att direktivet skall gälla

alla tunnlar som är längre än 500 meter. För tunnlar utanför det transeuropeiska vägnätet skall dock lagen gälla endast tunnlar som projekteras efter ikraftträdandet.

Utskottet föreslår mot denna bakgrund att riksdagen antar regeringens lagförslag om lag om säkerhet i vägtunnlar, lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning och lag om ändring i väglagen (1971:948).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:168 Säkerhet i vägtunnlar:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om säkerhet i vägtunnlar,
2. lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning,
3. lag om ändring i väglagen (1971:948).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

2.1 Förslag till lag om säkerhet i vägtunnlar

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag gäller säkerhet för trafikanter i vägtunnlar som är längre än 500 meter.

2 § I denna lag betyder

tunnelns längd: det längsta körfältets längd i den helt inneslutna delen,
väg: en sådan väg, gata eller annan led som allmänt används för trafik med motorfordon,

TEN-vägnätet: det vägnät som definieras i bilaga 1, avsnitt 2 till Europaparlamentets och rådets beslut nr 1692/96/EG av den 23 juli 1996 om gemenskapens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet² och som illustreras med hjälp av kartor eller beskrivs i bilaga 2 till beslutet.

Säkerhetskrav

3 § En tunnel skall uppfylla föreskrivna säkerhetskrav i fråga om

1. antal tunnelrör och körfält,
2. tunnelgeometri,
3. utrymningsvägar och nödutgångar,
4. tillträde för räddningspersonal,
5. nödfickor,
6. dränering,
7. brandmotstånd,
8. belysning,
9. ventilation,
10. räddningsstationer,
11. vattenförsörjning,
12. vägmärken, skyltar och information,
13. övervakningssystem,
14. utrustning för stängning av tunneln,
15. kommunikationssystem,
16. strömförsörjning och elkretsar,
17. brandsäker utrustning, och
18. trafiken i tunneln.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/54/EG av den 29 april 2004 om minimi-krav för säkerhet i tunnlar som ingår i det transeuropeiska vägnätet (EUT L 201, 7.6.2004, s. 56, Celex 32004L0054).

² EGT L 228, 9.9.1996, s. 1 (Celex 31996D1692).

Tunnelmyndighet

4 § För varje tunnel skall det finnas en tunnelmyndighet som bestäms av regeringen.

Tunnelmyndigheten skall utöva tillsyn över efterlevnaden av denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Tunnelhållare, säkerhetssamordnare och kontrollenhet

5 § För varje tunnel som projekteras, byggs eller är i drift skall det finnas en tunnelhållare som ansvarar för tunneln.

Tunnelhållare är i fråga om

1. allmän väg, den som enligt väglagen (1971:948) ansvarar för väghållningen,
2. gata som inte är allmän väg, den som enligt plan- och bygglagen (1987:10) ansvarar för gatuhållningen, och
3. annan väg, den som tunnelmyndigheten utser.

6 § Tunnelhållaren skall

1. sammanställa en säkerhetsdokumentation för tunneln och hålla den uppdaterad,
2. upprätta planer för organisationen och driften av tunneln,
3. utarbeta rutiner för stängning av tunneln i en nödsituation, och
4. upprätta rapporter över olyckor och allvarliga olyckstillbud i tunneln.

7 § Tunnelhållaren skall utse en säkerhetssamordnare, som är godkänd av tunnelmyndigheten. Säkerhetssamordnaren skall medverka i frågor som rör tunnelsäkerheten.

Varken tunnelhållaren eller övriga arbets- eller uppdragsgivare får hindra eller försöka påverka säkerhetssamordnaren i fullgörandet av dennes uppgifter.

8 § Kontroller, utvärderingar och provningar av tunnlar skall, i den utsträckning det är särskilt föreskrivet, utföras av kontrollenheter.

Åtgärder innan byggandet av en tunnel påbörjas

9 § Innan arbetet med att bygga en tunnel påbörjas skall tunnelhållaren till tunnelmyndigheten överlämna föreskriven säkerhetsdokumentation och säkerhetssamordnarens yttrande över dokumentationen.

Godkännande av en tunnel

10 § En tunnel får inte tas i bruk för allmän trafik förrän den godkänts av tunnelmyndigheten. Detsamma gäller om tunneln skall tas i bruk på nytt för allmän trafik efter betydande byggnadstekniska eller driftsmässiga förändringar.

Tunnelmyndigheten skall lämna sitt godkännande om tunneln uppfyller säkerhetskraven i 3 § samt om tunnelhållaren har sammanställt föreskriven säkerhetsdokumentation och har fullgjort sina skyldigheter enligt 6 § 2 och 3.

Regelbundna kontroller och övningar

11 § Tunnelhållaren skall se till att det genomförs regelbundna kontroller av en tunnel som är i drift. Kontroller skall genomföras minst vart sjätte år och omfatta alla föreskrivna säkerhetskrav.

12 § Tunnelhållaren, den kommunala organisationen för räddningstjänst och polismyndigheten skall årligen, i samarbete med säkerhetssamordnaren, genomföra gemensamma övningar i räddningsinsatser i en tunnel som är i drift.

Tillsyn

13 § En tunnelmyndighet har för sin tillsyn rätt att få tillträde till en tunnel och rätt att få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsynen.

Tunnelmyndigheten får meddela de förelägganden, förbud och villkor som behövs för att denna lag och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas.

Förelägganden och förbud får förenas med vite.

Överklagande

14 § En tunnelmyndighets beslut enligt denna lag får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Beslut enligt 10 § får överklagas endast av tunnelhållaren.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Verkställighet

15 § Ett beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen gäller omedelbart, om inte något annat anges i beslutet.

Bemyndiganden

16 § Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om

1. säkerhetskraven på tunnlar,
2. tunnelhållarens, säkerhetssamordnarens och kontrollenhetens verksamhet och uppgifter,
3. upprättandet av och innehållet i säkerhetsdokumentationen,

4. förfarandet vid sådana förändringar av tunnlar som inte omfattas av 10 §,

5. regelbundna kontroller och övningar,

6. riskanalyser, och

7. rapportering av olyckor och allvarliga olyckstillbud.

Regeringen får meddela föreskrifter om förfarandet i ärenden om undantag från säkerhetskraven, motiverade av att ny teknik används eller av tvingande skäl.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

2. På vägar som inte ingår i TEN-vägnätet gäller lagen endast tunnlar som projekteras efter lagens ikraftträdande.

3. Om ett byggnadstekniskt krav för en tunnel som är i drift eller under byggande vid lagens ikraftträdande är tekniskt omöjligt att uppfylla, eller om det skulle medföra oproportionerligt höga kostnader att uppfylla kravet, får tunnelmyndigheten på tunnelhållarens begäran besluta att alternativa åtgärder får vidtas. Sådana åtgärder får dock inte innebära en lägre säkerhetsnivå. Åtgärdernas effektivitet skall visas genom en riskanalys.

4. Tunnelhållaren skall för en tunnel som är under byggande vid lagens ikraftträdande ge in de handlingar som anges i 9 § utan onödigt dröjsmål.

5. För en tunnel som är i drift vid lagens ikraftträdande skall tunnelmyndigheten före utgången av år 2006 bedöma om säkerhetskraven är uppfyllda. Bedömningen skall grunda sig på föreskriven säkerhetsdokumentation och på resultatet av en kontroll som utförts av en kontrollenhet.

Om tunneln inte uppfyller kraven skall tunnelmyndigheten besluta om de åtgärder som behövs för att anpassa tunneln till säkerhetskraven och den tidpunkt, senast den 30 april 2014, när åtgärderna skall vara utförda.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1998:150) om allmän kameraövervakning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

Tillstånd krävs inte för allmän kameraövervakning

1. när övervakningen sker med en övervakningskamera som av trafik-säkerhetsskäl eller för säkerheten i arbetsmiljön är uppsatt på fordon, maskin eller liknande för att förbättra sikten för föraren eller användaren,

2. vid övervakning som utförs av Vägverket

a) vid trafikövervakning eller

b) vid en sådan betalstation som avses i bilagan till lagen (2004:629) om trängselskatt och sker för att samla in endast sådana uppgifter som behövs för att beslut om trängselskatt enligt lagen skall kunna fattas och för att kontrollera att sådan skatt betalas *eller*

3. när övervakningen sker i sådana fall som avses i 4 § första stycket.

2. vid övervakning som utförs av Vägverket

a) vid trafikövervakning eller

b) vid en sådan betalstation som avses i bilagan till lagen (2004:629) om trängselskatt och sker för att samla in endast sådana uppgifter som behövs för att beslut om trängselskatt enligt lagen skall kunna fattas och för att kontrollera att sådan skatt betalas,

3. vid sådan trafikövervakning i en vägtunnel som avses i lagen (2006:000) om säkerhet i vägtunnlar och som utförs av någon annan tunnelhållare än Vägverket eller

4. när övervakningen sker i sådana fall som avses i 4 § första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

¹ Senaste lydelse 2004:633.

2.3 Förslag till lag om ändring i väglagen (1971:948)

Häri genom föreskrivs att 18 § väglagen (1971:948) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §¹

Arbetsplan fastställs av Vägverket efter samråd med länsstyrelsen. Om Vägverket och länsstyrelsen har olika uppfattning, hänskjuts frågan om fastställelse av planen till regeringens prövning. Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen samt resultatet av samråd och yttranden skall beaktas då arbetsplanen fastställs.

I sådana fall då utställelse har underlåtitits med stöd av 17 § tredje stycket behöver fastställelse inte ske.

I sådana fall då utställelse har underlåtitits med stöd av 17 § tredje eller fjärde stycket behöver fastställelse inte ske.

Ett beslut om fastställelse av en arbetsplan är förfallet, om inte inom fem år från utgången av det år, under vilket beslutet vann laga kraft, vägens sträckning har blivit i sin helhet tydligt utmärkt på marken och det i arbetsplanen angivna vägbyggnadsarbetet har påbörjats. Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Vägverket förlänga tiden, varje gång med högst tre år.

Ett beslut om fastställelse av en arbetsplan eller en förlängning av giltighetstiden skall kungöras. Har samråd enligt 6 kap. 6 § miljöbalken hållits med ansvarig myndighet i annat land skall denna informeras.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2006.

¹ Senaste lydelse 1998:832.